

ASUKOHT: TARTU
TELLIJA: TARTU LINNAVALITSUSE LMO
TÖÖ NUMBER: 007/ES

TARTU ROOSI TÄNAVA (ROOSI TNT1, T31, T57, T71, T83 JA NENDEGA FUNKTSIONAALSELT SEOTUD LÄHIALAD/RISTMIKUD) ESKIISPROJEKT

STAADIUM: ES

TOOMAS PAAVER, TÕNU LAANEMÄE (OÜ PAIK Arhitektid);
EDGAR KAARE, TERJE ONG (OÜ TajuRuum);
MIRKO TRAKS, KARIN BACHMANN (OÜ Kino maastikuarhitektid)

APRILL 2014, TARTUS

SISUKORD

	1	Üldosa	1
1.1		Töö nimetus ja number	1
1.2		Tellija	1
1.3		Projekteerijad	1
1.4		Õigusaktid, varem koostatud projektid, standardid ja juhendmaterjalid	1
	2	Olemasolev olukord	1
2.1		Asukoht	1
2.2		Projekteerimise põhjendus.....	1
2.3		Tänavaruumi edasine projekteerimine	1
	3	Eskiislahendus	1
3.1		Kontseptsioon.....	1
3.2		ERM-i identiteet ja tänavaruum	2
3.3		Liiklus	2
3.3.1		Ristmikud	2
3.3.2		Parkimine	2
3.3.3		Kergliiklejad	2
3.4		Miniväljakud, nende programmid ja tegevused (skeem nr AS2-2)	2
3.4.1		Roosi tänava värav (skeem nr MA8-1)	2
3.4.2		Taskupark Pikk tänava nurgal (skeem nr MA8-2)	2
3.4.3		Kaevuplats (tähistatud asendiplaanil).....	2
3.4.4		Garaaživäljak ja mängutänav (skeem nr MA8-3)	2
3.4.5		Laulupeomuseumi väljakud (skeem nr MA8-4)	3
3.4.6		Rulakoht (skeem nr MA8-5)	3
3.4.7		Vanausuliste kalmistu esine väljak (skeem nr MA8-6).....	3
3.4.8		Vanatehnika keskuse esine väljak (skeem nr MA8-7).....	3
3.4.9		Muuseumivaate e ERMi poolne väljak (skeem nr MA8-8)	3
3.4.10		Linnamuuseumi esine ja kontaktala (skeem nr MA8-9)	3
3.5		Haljastus.....	3
3.5.1		Lineaarpark.....	3
3.6		Väikevormid.....	4
3.7		Välisvalgustus ja elektritoide	4
3.8		Katendid	4
	4	Lisatingimused Roosi tänava ruumilise terviklahenduse projekteerimiseks	4

1 Üldosa

1.1 Töö nimetus ja number

Tartu Roosi tänava (Roosi tn T1, T31, T57, T71, T83 ja nendega funktsionaalselt seotud lähialad/ristmikud) eskiisprojekt. OÜ Paik Arhitektid, OÜ Kino maastikuarhitektid ja OÜ Tajuruum ühismeeskond, töö nr 007/ES.

1.2 Tellija

Tartu Linnavalitsuse linnamajanduse osakond
Raekoja plats 3, Tartu 51004
lmo@raad.tartu.ee

1.3 Projekteerijad

OÜ Paik Arhitektid
Regnr 11242108
Arhitektid Toomas Paaver (toomaspaaver@gmail.com), Tõnu Laanemäe (tonilaa@yahoo.com).

OÜ Kino maastikuarhitektid
Regnr 11651999
Maastikuarhitektid Mirko Traks (mirko@kinoline.ee), Karin Bachmann (karin@kinoline.ee).

TajuRuum OÜ
Reg nr 12062472
Maastikuarhitektid Edgar Kaare (edgar@tajuruum.eu), Terje Ong (terje@tajuruum.eu).

Projekteerijate kontakttelefonid: Paik Arhitektid: 5286 595; Kino: 5348 7656; TajuRuum: 5625 8845

1.4 Õigusaktid, varem koostatud projektid, standardid ja juhendmaterjalid

- Tartu Linnavalitsuse 26.11.2013 korraldus nr 1203 koos lisaga "Roosi tänava rekonstrueerimise projekteerimistingimused PTR-13-080"
- EVS 843:2003 "Linnatänavad."
- Roosi tänava kujunduskontseptsioon „MÄLUMEETRID“, 2012.

Käesolev projekt arvestab järgmiste Tartu Linnavalitsuse linnaplaneerimise ja maakorralduse osakonna arhiivis asuvate kehtivate planeeringute ja projektidega:

- Tartu linna üldplaneering 06.10.2015

2 Olemasolev olukord

2.1 Asukoht

Roosi tänav viib Narva maanteelt otse Raadile, Eesti Rahva Muuseumi uue maja peasissepääsu juurde.

2.2 Projekteerimise põhjendus

Raadi valikut Eesti Rahva Muuseumi uueks/vanaks asukohaks on palju kritiseeritud, ennekõike kauguse pärast Tartu kesklinnast. Tegelikult asub ERM siinsamas, Roosi tänava lõpus. Tänav ise on vähem kui kaks kilomeetrit pikk - teekond Kaarsilla otsast Muuseumi teeni on 1909 meetrit. Näiteks Lõunakeskus asub kesklinnast 3,5 km kaugusel. Tegelik kaugus on üks, tunnetatav hoopis teine - pigem peas kinni; samas võib mentaalne takistus osutada oluliselt raskemaks ületada kui füüsiline ja seepärast tuleb taoliste tõketega tõsiselt tegelda, et muuseum ruumiliste vaeleavestuste tõttu mõnedest inimestest ilma ei jääks. Roosi tänava ümbersättimise eesmärk ongi linnasüdame ja Raadi vahelise distantsi mentaalne lühendamine Roosi tänava aktiveerimise kaudu. Vahemaa näilisel kokkutõmbumisel nihkub muuseum linnale lähemale, muutudes sel viisil kättesaadavamaks eriti kergliiklejatele. Roosi tänav on kavandatud kergliikleja esimeseks ja autosõitja teiseks valikuks ERM-i jõudmisel, Narva maantee saab seega sõidukijuhtide esimeseks eelistuseks.

Lisaks ERM-le toimuvad arengud ka muus lähipiirkonnas. Roosi tänava vahetusse ja kontaktvööndisse tekivad uued aktiivsed arendused, mis oma iseloomult ja tegevustelt piirkonna temaatikaga haakuvad (LMK kavandatud Filmipaviljon, Waldorf-kool, Vanatehnika keskus ja juba aastaid toimiv ratsakool). Kõik need kohad on avaliku või poolavaliku suunitlusega, mistõttu on kvaliteetne, kõitev ja sidus tänavaruum ka nende toimimise seisukohalt oluline.

Projekti edasistes etappides (Roosi tänava alumine osa kuni Narva mnt-ni, kuni Raeplatsini ja Kivi tn tuleks visuaalselt ühtlaselt lahendada teekond Kaarsilla otsast Narva mnt ülekäiguni, haarates sama kujunduskeelega viitamissüsteemi ka Linnamuuseumi, mis jääb kohe Roosi tänava trajektoori kõrvale. Linnamuuseumi nähtavamaks muutmiseks tuleks sama projekti raames läbi mõtestada muuseumiga loogiliselt seostuv Ülejõe pargi osa ja Narva mnt ning Kivi tänava lõik muuseumi kontaktsoonis.

2.3 Tänavaruumi edasine projekteerimine

Eskiisprojekti osaks on dokument „Lisatingimused Roosi tänava ruumilise terviklahenduse projekteerimiseks” (vt lk 4). See dokument on mõeldud ettepanekuna Tartu linna asutustele, et seda kasutada projekteerimishangete läbiviimisel ja ehitusprojekti tellimisel. Dokumendi lisamisel hanketingimustele saab linn seada projekteerimishanke võitjale kohustused, mille abil saavad pakkujad kavandada rahalised vahendid eesmärgile vastava lahenduse realiseerimiseks ehitusprojekti.

3 Eskiislahendus

3.1 Kontseptsioon

Roosi tänavaga ümbermõtestamisega laiendab ERM haaret – tegevused algavad kiirtena linnast ja juhivad majja. Sest ajalugu, mida muuseumis jutustatakse ja kaasaeg, mida praktiseeritakse, juhtub enamasti väljaspool arhitektuuri poolt pakutavat kontrollitud kliimat. ERM on elusorganism, pidevalt muutuv ja teisev. Samuti teisev aja lugu, mida ta säilitab – muutuvad hoiakud asjade ja elude ning tehtu suhtes. Tutvus ja sissejuhatus algavad seega varem, avalikust linnaruumist, tänavatelt, fassaadidelt. Roosi tänav seob vaheväravana ERMi ja linnasüdame kiirgused kokku, tekitab vaheteekonna, milles on mõlemad ainesed omavahel segunenud ja reaktsioonina tekib kolmas, eraldi iseloomuga koht, mis huvitavalt ühest teise transformeerib. Tähelepanu keskmes on jalakäija – tema eelistused, mugavused, nägemiskõrgus, liikumismugavus. Tänav on linnaruumiliselt mugav, sidus ja atraktiivne, organiseerides ruumi kergliikleja vaatepunktist sõidukijuhte terroriseerimata. Ruum võimaldab igasuguseid hilisemaid sekkumisi (näitused, ajutised ehitised, etendused, võistlused, tantsud jne). Tänavaruum on äärmuseni võimaldav, et ükskõik millised ideed vabalt teostuda saaksid.

3.2 ERM-i identiteet ja tänavaruum

Roosi tänava maastikuarhitektuurses lahenduses on kasutatud ERM-i uue hoone väliruumi kontseptsiooni elemente, et hõlbustada külastajal tervikpildi tekkimist. Tänavasillutis ja miniväljakud kasutavad 7x7 m ruudustikku, infograafika (viidad, stendid, sildid) ERM-i fonte, värve ja loogikat; välimööbli näidised on valitud vastama-sobituma muuseumihoone välialade projektis kavandatudega ja tänavaruumis kasutatud materjalid viitavad samuti muuseumile.

Roosi tänaval oja

Roosi tänava kontaktalas asub palju erinevatest ajalookihistustest pärit hooneid, mälestisi, puid jms. Tänavalt suunavad neid vaatama püsiviidad ja selgitavad tahvlid (näidatud skeemil nr AS2-2).

3.3 Liiklus

Liikluslahendustes lähtutakse eelkõige eesmärgist võimaldada jalakäijatele ja kergliiklejatele võimalikult mugav ja ohutu tänavaruum. Selleks on mõistlik kasutada kõiki vahendeid, mille abil hoitakse autode liikluskiiirus madalal, tagades füüsiliste vahendite ja tänavaruumi ülemäärase laiuse vältimise abil kinnipidamise kiiruspiirangust 30 km/h.

Eskiislahenduse koostamisel oleme lähtunud järgnevatest eeldustest:

_ linnatänavate normist ja kehtivast linna üldplaneeringust lähtuvalt käsitleme antud tänavat *juurdepääsuna*, täpsemalt *k6rvaltänavana* (koosk6la EVS 843:2003 ja Tartu linna üldplaneeringuga);

_ liikluskoormus on arvestatud kuni 100 autot tiptunnil (Stratumi 2011 a koostatud liiklusuuring: liikluskoormuse ja soovitatavast liikluskoormusest lähtuvalt – vähendada sõidukite transiitliiklust, suurendada kergliikluse koormust);

_ piirkiirus sujuvalt kuni 30 km/h (koosk6las EVS 843:2003 lähtuva *juurdepääsu* määratlusega);

_ Tartu linna jalgrattateede arenguskeemist lähtuvalt - Roosi tänav on rahustatud liiklusega tänav, kus ei ole vaja jalgrattaradasid kui kasutatakse liikluse rahustamise v6tteid – tänavat käsitletakse antud *segaliiklusega* tänavana.

Tulemuseks on sõidutee osa miinimumlaius 4,6 m (EVS 843:2003 tabel 4.8, vastavuses määratlusega HEA – vastavalt töö aluseks olevatele projekteerimistingimustele).

3.3.1 Ristmikud

Ristuvatel tänavatel järgitakse eesmärki, et jalakäija ja kergliikleja saaks iga ristmiku ületada mugavalt ja ohutult. Ristmikel kasutatakse erinevaid vahendeid, mis võimaldaksid ülekäikude märgatavust kaugelt, tagaksid autode kiiruse vähendamise enne ristmikku ning ristmikul kinnipidamise kiiruspiirangu 30 km/h.

3.3.2 Parkimine

Tänava äärde on kavandatud parkimiskohad kõnnitee tasapinda või miniväljakutega kattudes asuvad kõik ühes tasapinnas. Selline ruumikasutus võimaldab hetkel, kui parkimiskoht on tühi, kasutada ruumi teistel eesmärkidel. Parkimiskoht on kõnniteest eraldatud postide või piirdega, mida saab vajadusel ajutiselt eemaldada või kasutada ratta lukustamiseks, nõjatumiseks vms.

3.3.3 Kergliiklejad

Tänav on läbi mõeldud ja kaalutud, võttes aluseks kergliikleja eelistamise printsiibi. See tähendab, et tänavate laiused, ristumised sõiduteedega ja muud tänava kvaliteedid on taotluslikult kergliiklejakesksed.

3.3.3.1 Jalakäijad

Roosi tänava on struktureeritud põhimõttel, et linna poolt Raadile liikudes on tänava vasak pool kavandatud peamise jalakäijate promenaadina. See on alati 4-7 m lai, vaba ala takistusteta sujuvaks liikumiseks on alati 3-4 m, võimaldab mängu-istumist-tegevusi, varieeruva pinnakattega. Tänava parem pool on kitsam ja ühesuguse katendiga, võimaldades vajadusel kiiret peatusteta liikumist.

3.3.3.2 Jalgratturid

Roosi tänav on riskasutusega. See tähendab, et jalgratturid sõidavad sõiduteel koos autodega, kuid tohivad soovi korral sõita ka kõnniteel. Radasiid maha joonistatud ei ole, liiklejad peavad olema üksteise suhtes tähelepanelikud, käituma vastavalt südametunnistusele ja liiklusreeglitele.

3.4 Miniväljakud, nende programmid ja tegevused (skeem nr AS2-2)

Kogu tänava ulatuses on kavandatud kokku üheksa miniväljakut. Kõik väljakud on joonisel näidatud ulatuses viidud ühte tasapinda – see tähendab, et kui väljak ulatub üle sõidutee, on kogu tee tõstetud jalakäija tasapinda, et liikluse puudumisel või ajutisel sulgemisel saab tänavaosa kasutada ühtse katkematu ruumina mängudeks, turuks vms.

3.4.1 Roosi tänava värav (skeem nr MA8-1)

Roosi tänava alguse väljaku programmiline ülesanne on olla linnapoolne peamine sisenemine ERM-i kaugemasse kontaktsooni. Siiaaani on külastajat küll siia poole viitadega juhitud, kuid konkreetne kujunduskeel algab intensiivsel kujul tänava otsast. Väljakul on infostendid, jalgrattaparkla, ruumi ajutistele installatsioonidele, näitustele, mistahes sündmusele. Väljaku realiseerimiseks on tarvis sõlmida kokkolepped krundivaldajatega ja tuua stendikohtadeni elektritoitekaablid.

3.4.2 Taskupark Pikk tänava nurgal (skeem nr MA8-2)

Programm: kogukonnaaed, väike park. Koht on mõeldud kasutamiseks igapäevaselt kohalikule kogukonnale, harvemini külalistele – kui toimuvad sündmused vms. Pargis on võimalus hobikorras aiavilju kasvatada, seega on park kohati poolavalik: peenarde peale tallama minna ei ole sünnis, kuid taimede kasvu ja omanike toimetusi saab mõnuga jälgida. Sellistes kohtades tekkivad sotsiaalsed episoodid aitavad kogukonnal ühte kasvada, toodavad ja kasvatavad sotsiaalset kapitali, mis on linnaosa toimimisel hädavajalik muuhulgas turvatunde tekitamiseks. Park hooldab end sellise ülesehituse korral peaaegu ise – potipõllumehed hoolitsevad nii õiteilu, koristuse kui ka sotsiaalse kontrolli eest.

3.4.3 Kaevuplats (tähistatud asendiplaanil)

Plats rõhutab olemasolevat kaevu tänavaruumis, mida jalutaja saab kasutada joogikohana. Kaevule saab disainida praegusest väarikama lahenduse (olemasolev isolatsioon on rābaldunud ja näotu). Platsile kavandatakse ka istumiskohad ning see võib kujuneda väiksemaks kohtumispaigaks ja sümboolseks peatuskohaks jalutuskäikudel. Kaev on tänasel päeval kasutuses ja juba toimiv nõ „piimapukk“, kuhu juurde määratakse kohtumisi ja/või aetakse veevõtmise kõrvale juttu. Kaevuvett saavad kasutada ka kogukonnaaia peenrapidajad.

3.4.4 Garaaživäljak ja mängutänav (skeem nr MA8-3)

Olemasolevate garaažide esist ala kasutavad kohalikud lapsed pallimänguks, jooksudeks jne. Seega on olemasolevat tegevust hõlbustatud – väljakut on suurendatud ühtse tasapinna loomisega alates garaažide esisest alast kuni tänava teise poole krundipiirini. Väljaku sisse luuakse kummikattega koht teistsuguste mängude võimaldamiseks. Väljaku kõrval on olemasolev nõlv kivide ja põõsastega, mis liitub ruumiliselt garaažide esise alaga ja on lastele põnevaks mängukohaks. Väljaku kavandamisel tuleb sõlmida kokkulepe garaažiomanikega, sest väljak laiub nende kinnistutel. Kuid kinnistute ala on mõeldud kasutamiseks üksnes siis, kui autoomanikud seal parajasti midagi ei tee või oma sõidukit ei hoia, seega ei piira kõvakatte paigaldamine omanike jaoks tegevust, vaid hoopis hõlbustab.

Garaažide vastas üle tee on lasteaia juurdesõidutee, kuhu pargitakse hommikuti ja õhtuti, terved päevad ja nädalavahetused on aedadevaheline tupiktee tühi. Turvaline asfaltkattega sopistus on kujundatud mängutänavaks, kus asfaldisse valatud/püsivalt joonitud keksukastid vm taoline, posti külge pandud korvirõngas, infotahvel erinevate tänavamängude reeglite ja õpetustega jne.

3.4.5 Laulupeomuuseumi väljakud (skeem nr MA8-4)

Roosi ja Jaama tänava nurgapealse hoone ja tänava ristumiskoha vahel on rohetasku, mida eriti ei kasutata ning mis on aiaga piiratud. Sellest on kujundatud väljak, mille toimimiseks tuleks piirdeaed eemaldada. Tekib nurkmine sidus koht, mida saab kasutada istumiseks, Laulupeomuuseumi väljapanekuteks, linnale olulise skulptuuri paigutamiseks ja reklaamiks, samuti *pop-up* sündmusteks. Väljak pikeneb mööda Jaama tänavat muuseumi territooriumile. Nurgapealse väljaku eelduseks on kokkulepe hoone omanikuga. Roosi tn 30 krundilt on võimalik mööda romantilist treppi pääseda aedade vahelt Laulupeomuuseumi aeda – seda teed julgustavad kasutama viidad. Miniväljakul saab istuda, mängida, sportida; korraldada sündmusi, turge, kohvikut vms. Väljak eeldab kokkulepet maaomanikega.

3.4.6 Rulakoht (skeem nr MA8-5)

Olemasolevat tänavaruumi ja selle elemente saab kasutada rulasõiduks. Olemasolev nõlv on betoneeritud, tänavaruumi paigaldatud väikseid trikke võimaldavad käsipuud. Tänava kasutamine liiklemiseks ei ole kuidagi takistatud, kuid ruum on riskikasutatav erinevate huvigruppide poolt.

3.4.7 Vanausuliste kalmistu esine väljak (skeem nr MA8-6)

Kalmistust piirav müür on oma struktuurilt sobilik näituste aluspinnana. Müüriesine tänavalõik on laiem, rahuliku iseloomuga ja päikseline koht, millele kõrged kalmistupuud sooje varje heidavad. Kalmistuesine väljak on istumise ja puhkamise koht, kus saab mõtteid vahetada ja vaadata väljapanekuid.

3.4.8 Vanatehnika keskuse esine väljak (skeem nr MA8-7)

Loodava muuseumi esine avalik ala liitub loogiliselt Roosi tänavaga, moodustades aktiivset tegevust ja võimalusi täis koha. 7x7 m ruudustikus moodustuvad erinevate katete ja iseloomudega taskud, mis väljakut liigendavad ja tegevuste paljusust toetavad. Väljakul saab mängida, istuda, vaadata näitusi, korraldada laata, etendust vms.

3.4.9 Muuseumivaate e ERMi poolne väljak (skeem nr MA8-8)

Väljak on kergliikleja paraad-sissepääs muuseumialale, mis avab jalutajale vaate Eesti Rahva Muuseumile. Ühtlasi on see väljak sissejuhatus teekonnale muuseumist kesklinna. Väljak sulatab Roosi tänava ruumi kokku ERMi välialadega.

3.4.10 Linnamuuseumi esine ja kontaktala (skeem nr MA8-9)

Tartu Linnamuuseum on ilmselt ainus omalaadne maailmas, sest tema kirjeldamiseks kasutatakse kohamääratlust (sõltuvalt tulekusuunast) – „bensiiijaama taga“ või „bensiiijaama ees“. Hiljuti ehitati muuseumi külje alla uus supermarket, mistõttu võib Narva mnt poolt tulijatele olla ühel hetkel rohkem abiks juhtnõör „Selveri kõrval asuv“. Taolise asupaiga üle saab muiata, kuid reaalsuses pärsib see tugevasti muuseumi linnaruumiga suhestumist ja lõikab läbi olulised liikumissuunad.

Muuseumiga silmsideme loomiseks Kaarsillalt tulijatele tuleb Statoili taguselt haljasalalt likvideerida üks kahest puust, mis praegu vaate sulgevad. Ülepääsuks luuakse taolised laiendatud sebrad nagu Roosi tänava ja Muuseumi tänava ristmikel, et jalakäijatel olek mugavam otse muuseumi peaukseni liikuda. Sebradest ülekäik on reguleeritud praegu töötava fooriga, lihtsalt ülekäiguala on laiem. Vahepealne haljasala on keskelt muudetud kõnnitavaks – kasutatud kombineeritud materjale sarnaselt Roosi tänava ideoloogiale (7x7 m muster ei ole siin vajalik, pigem tuleb kasutada Linnamuuseumile iseloomulikke värve ja materjale). Kogu seda vahesaart saab kasutada muuseumi reklaamiks, kujude paigutamiseks, näitusepinnana ka mõeldes mööduvatele autosõitjatele.

Kaupluse esiselt alalt juurdepääs muuseumi hoovi tuleb muuta selgelt tajutavaks ja ohutuks, tõstetud ülepääsuks. Kogu tänavapind alates Roosi tänava otsast kuni Linnamuuseumi väliruum tervikuna (Raatuse tänava ristmiku ja teiselt poolt mööda Kivi tänavat kuni muuseumi krundi lõpuni) on tähistatud Linnamuuseumi värvide ja materjalidega. Katend on kombineeritud, kasutatakse viitasid, plakateid. Linnamuuseumi peaukse esine kõnnitee on suhteliselt lai. Jalakäijad on autodest eraldatud madala potthaljastuse, iseloomulike skulptuuride, välimööbli vm teisaldatavate elementidega. See loob kergliiklejatele õdusama oleku. Tasub mõelda nõ „punase vaiba“ laotamist: selget, eristuvat ja efektselt katendit (võib olla ka ajutine, nt muruvaip vm), mis viib muuseumi ukseni.

Teekonda Kaarsillast Narva mnt-ni palistab pikk istumisäär, mida tihti kasutatakse. Selle alani tuleb tuua püsitoide, et pingi sisse paigaldada pistikud. Muuseumi(te)le viitamine algab silla otsa juurest. Sillal olevaid näitusestende saab näitustest vabal ajal kasutada muuseumite reklaamimiseks.

Laste mänguväljak on ühenduses nii pargi läbiva teise suunaga kui pika pingiga. Mänguväljak on abstraktne, pakkudes alternatiive tavapärastele igavatele lahendustele. Mängukohal on narratiiv, mis viitab muuseumile, seal jutustatavatele lugudele jne. Elementide abstraktsus võimaldab iga kord jutustada erinevat lugu. Pargialale saab tekitada miniväljakuid, mis annavad muuseumile võimaluse erinevate sündmuste läbiviimiseks. Täpsed kohad, materjalid jms tuleb lahendada haljastusprojektiga.

3.5 Haljastus

Tänavaruumis säilitatakse võimalikult olemasolevad puud, sh isetekkelised (Roosi tn ülemises osas). Olemasolevad puud integreeritakse tänav üldisesse rohevõrgustikku, elavdades istutatavate puude poolt loodavat rangust. Istutatavate puude liigivalikul peaks silmas pidama, et puud võiks olla madalakasvulised ilma neid drastiliselt kärpimata. Tänav ülemises osas tuleb kasutada saledaid, laasunud, püramiidjaid vorme, et tekitada ja võimendada avaruse tunnet enne muuseumi aktiivsesse väliruumi sisenemisel.

Roosi ja Jänese tänava nurga haljasala on kavandatud talvise lumeladustamise kohaks. Selleks tuleks suurte puude vahelt madalamat võsa eemaldada. Talvel saab ala töötada kohaliku lumepargina, kus ehitada kelgumägesid, lumelinna jms.

3.5.1 Lineaarpark

Tänav ülemises osas piiravad tänavat ühelt poolt harvade puudega tühermaa, teisalt lopsakas põõsastik ja puistu, kus leidub palju elemente kunagisest nõukogude sõjaväe perioodist. Sellest alast on kujundatud lineaarpark, kus kulgeb alternatiivne kõnnitee. Tee on laudtee põhimõttel: ta siseneb ettevaatlikult olemasolevasse keskkonda seda rikkumata ning kannab kõndijad sellest üle. Lineaarparki pinnas on väga tihti niiske, mis soodustab omapärase taimekoosluse teket. Ajas kulunud sõjaväeelementid (betoonpostid okastraadiga, varemed jms) lisavad rajal käimisele põnevust.

Tänav teisel küljel on kõnnitee raamistuseks istutatud tühermaa poolsesse külge range sirge puuderida, millele sekundeerib sõiduteepoolne harvem ja madalate vormidega (põõsad, istumiskohad) pikitud rida. Selline ühepoolset defineeritud allee jätab alles avaruse tunde, mis ERM-i välialasid iseloomustab ja on sobivaks sissejuhatus suursugusesse muuseumiruumi.

3.6 Väikevormid

Pinkide-prügikastide-stendide tootevalikul on lähtunud muuseumi välialade projektiga kavandatud mööblist. ERM-i

infograafikat ja verivärsket logo saab kasutada kõikidel väliruumi esemetel, logost inspireeritud tooteperekonda¹ tuleb kasutada näituste jms väljapanekute eksponeerimiseks.

3.7 Välisvalgustus ja elektritoide

Välisvalgustus tuleb lahendada jalakäijasarvult: ühe posti otsas on nii madalam, inimteekonda valgustav latern kui sõiduteele suunatud valgusti.

Kõikide miniväljakute, taskuparkide ja tegevuskohtade juurde tuleb tuua elektritoide, et võimaldada sündmuste ajal elektriga varustatus. Istumiskohtade juurde tuleb luua võimalused soovijatel oma arvutit, telefoni vm laadida – seda saab teha kas pinkide sisse pistikuid integreerides, nõ väikesi toitejaamu paigaldades vms. Eelistatud olgu kompaktsed pink-pistikupesade-süsteemid, sest need on multifunktsionaalsemad ja nägusamad.

3.8 Katendid

ERM-i peahoone väliruumi on kavandatud palju erinevat liiki betoonkatteid. Viitena sellele on Roosi tänaval kasutatud asfalti kombineerituna monoliitbetoonist valatud joontega. Miniväljakud on vastavalt ülesandele monoliitbetoonkattega ja/või kombineeritud muude materjalidega. Tänav ülemises osas vahelduvad 7x7 m ruudustikus erinevad pinnakatted, luues mitmesuguse iseloomuga kohti. Tänav alumises pooles on suvalistest murulappidest loobutud ja asendatud need puude alustel käidava kõva pinnasega. Muru on kasutatud istumiskohtade tekitamiseks, mitte lihtsalt kohatäiteks. Sellisel moel on tal kindel funktsioon ja eesmärk.

Skeemidel on täpsustatud kohad, kus on kasutatud mänguväljakute alusmaterjali kummikatet. See ei tähenda, et kummikattega kohale tekiks tavamõistes mänguväljak atraktsioonidega, vaid sellised kohad loovad võimalusi teistsuguste tegevuste harrastamiseks.

Asfaltkattega saab tekitada teisese mustri, mis ilmub välja alles olude muutumisel – vihmaga, lumesulamisveega. Selleks surutakse kuuma asfaldisse vaevumärgatavad lohud ja nõod, mis tulevad ilmsiks alles siis, kui neisse koguneb vihmavesi. Nõgudele antakse kerge kalle ja nad moodustavad jõekesi, mida mööda saavad lapsed laevu ujutada jms. Lohud ja nõod on sellises skaalas, mis ei takista ei kõndimist, rattasõitu ega lumelükkamist. Kuival perioodil ei ole nad nähtaval.

4 Lisatingimused Roosi tänava ruumilise terviklahenduse projekteerimiseks

Käesolev dokument on Roosi tn eskiisprojekti (OÜ PAIK Arhitektid, OÜ TajuRuum ja OÜ Kino maastikuarhitektid koostöös 26.03.2014 valminud töö nr 007/ES) koostajate ettepanek Tartu linna asutustele, kasutamiseks projekteerimishangete läbiviimisel ja ehitusprojekti tellimisel.

Käesolevad lisatingimused on mõeldud tänavaruumi ehitusprojekti koostamiseks, eesmärgiga välja ehitada terviklahendus, mille järgi Roosi tänavaruumist saab kujuneda terviklikult tunnetatav, sümboliseeriv, inimsõbralik ja

ohutu avalik ruum. Ühtlasi on see ruum mõeldud jalakäijatele ja kergliiklusele otseteeks Tartu kesklinna ja Eesti Rahva Muuseumi uue hoone vahel. Lisatingimused on lahutamatuks osaks eskiisprojektist.

Käesolevaid lisatingimusi kasutatakse lisana järgmiste dokumentide juures:

- Kehtivad Roosi tänava rekonstrueerimise projekteerimistingimused PTR-13-080 (lõigus Puiestee tn – Muuseumi tee).
- Tulevikus väljastatavad projekteerimistingimused Roosi tänava ehitusprojekti koostamiseks lõigus Narva mnt – Puiestee tn.
- Võimalikud tulevikus väljastatavad projekteerimistingimused väikesemahuliste avaliku ruumi arenduste kavandamiseks Ülejõe pargis, Emajõe ääres, Kaarsillal või Raekoja platsil.

Hanke käigus valitavale projekteerijale antakse lähtematerjaliks projekteerimistingimused ja käesolevad lisatingimused, eeldades et vastuolu korral pakub projekteerija tasakaalustavaid lahendusi, mis arvestavad mõlema lähtedokumendi eesmärgi.

Lisatingimustega käsitletavamaa-ala ulatus on kirjeldatav järgmiselt:

- Roosi tänava maa-ala Narva mnt-st Muuseumi teeni.
- Ristmike maa-ala ja nende vahetu ümbrus, sh Narva mnt ja Muuseumi tee ristmik.
- Roosi tn 91 kinnistu osa niivõrd-kuivõrd see on vajalik eemalt avaneva visuaalse sideme loomiseks ja mugava jalakäijate liikumise kavandamiseks Roosi tänavalt otse muuseumi peasissepääsuni.
- Ülejõe pargi maa-ala Kaarsilla läheduses ja pargiteedel niivõrd, kuivõrd see on vajalik inimese tähelepanu suunamiseks Roosi tänava algusele.

Maa-ala projekteerimiseks seatakse järgmised lisatingimused.

1. Roosi tänava eskiislahendus on mõeldud projekteerimise lähtematerjaliks. Projekteerimisel tuleb eelistada eskiisist lähtumist, kuid seda võib projekteerimisel vastavalt otstarbekusele muuta. Seejuures lähtuda käesolevatest lisatingimustest ning mitte vähendada eskiisruumilise terviklahenduse kvaliteeti.
2. Kavandada tänavaruumi loodepoolsesse (keslinna poolt vaadates vasakpoolsesse) äärde terviklik jalakäijate ja kergliikluse ruum vastavalt järgmistele põhitingimustele:
  - Ruumi kogulaiuseks kavandada min 6-7 meetrit, takistustest (sh parkivatest autodest) vaba ruumi laius min 3-4 meetrit (selle osa laius ei tohi olla ka astmeid, mille kõrgus ületaks 2cm).
  - Haljastuse liikide valikul arvestada, et võra suurus võimaldaks inimesel puude alt läbi kõndida. Puudealune katend peab samuti olema sobilik kõndimiseks.
  - Tänavaosade katend, valgustus, haljastus ja linnamööbel peavad üheskoos mõjuma terviklikult ja esinduslikult, eristades Roosi tänava teistest tänavatest nii visuaalse mulje kui ruumilise funktsioneerimise poolest. Lahendus peab igas tänavalõigus mõjuma isegi juhul, kui uitajale nii, et ta saab aru, et sattus just sellele konkreetsele tänavale.
  - Kogu selle ruumi pikkuses peab rõhutatult eelistama jalakäija ja kergliikleja otsesuunalise liikumise mugavust. Arvestada ka liikumisvahendite mitmekesisusega. Lisaks jalgratastele, lapsekäruks ja ratastoolidele võimaldada mugav liikumine muuhulgas ka rulluisutajatele, tõukeratastele jm. vaba aja veetmisel tavapärastele liikumisvahenditele.
  - Ruum peab sisaldama istumiskohti igas tänavalõigus, mille omavaheline vahekaugus ei ületa 200m. Eelkõige tuleb istumiskohad siduda kavandatavate miniväljakutega.
3. Tänavaruumi kagupoolsesse (keslinna poolt vaadates parempoolsesse) äärde võib kavandada Narva mnt – Jänese tn lõigus tavapärase kõnnitee, minimaalse laiusena 2-3 meetrit. Jänese tn – Muuseumi tee lõigus

¹Autor OÜ Velvet, © ERM

arvestada tänavaruumi kagupoelses küljes avarama lineaarpargi rajamisega, mille võib projekteerida hiljem Roosi tn tee-ehitusprojektist eraldi. Tee-ehitusprojekti mahus tuleb sellele alale kavandada pikisuunaline pehmekatteline rada jalakäijatele ja tervisesportlastele.

4. Roosi tn ja Narva mnt ristmikul peab jalakäijate ületamine Narva mnt-st võimaldama diagonaalset tänaväületust ning olema nii lai, et see võimaldab sujuvat liikumist kogu Roosi tn maa-alale ning teisel pool erinevatele pargiteedele. Roosi tänava algus peab kogu laiuses olema jalakäijaid eelistav, andes juba Ülejõe pargist vaatajale visuaalselt märku selle tänava eriliselt tähendusest.
5. Roosi tn Muuseumi tee poolses otsas peab kesklinna poolt lähenejale avanema võimalikult kaugelt vaade muuseumi hoone peasissepääsu esisele varikatuse alale ning jalakäijate tee peab juhtima lähenejat selles suunas (selleks tuleb osaliselt kasutada Roosi tn 91 kinnistut, lammutades mõned piirdeaiad ja kõrvalhooned).
6. Tänavaruumi mitmekesistamiseks, erinevate tegevusvõimaluste pakkumiseks ja ruumi aktiivsuse tõstmiseks on eskiisis kavandatud 9 erinevat väljakulist maa-ala (miniväljakut). Nendele aladele tuleb ehitusprojektis leida erilahendused (üldjuhul ka teistsugune katend), mis eristavad miniväljaku nii jalakäijate teedest kui ka autoteest. Erilahendusega miniväljaku maa-ala ulatub üldjuhul üle kogu tänavaruumi laiuse, tänava maa-ala piirini (täpsemad erisused eskiisprojektis). Autotee osa tuleb erilahendusega maa-alal tõsta kuni jalakäijate ala tasapinnani. Nendes kohtades peab tänaväületus olema jalakäijatele ilma astmeteta. Autotee kõrgendus peab mõjuma kiirust vähendava füüsilise tõkkena.
7. Roosi tänava ja ristuvate tänavate lahendus ristmikukohal peab füüsiliste vahenditega takistama kiiruse kasvu ettenähtust suuremaks (üldjuhul 30 km/h). Mitte kavandada Roosi tänava ruumi autoteede osa laiemaks, kui liikluse läbilaskvuse jaoks minimaalselt vajalik. Iga ristmiku lahendus peab võimaldama ja rõhutama jalakäijate ja kergliikluse otsesuunalist liikumist. Ülekäigud peavad olema autodele kaugelt nähtavad ja eristuvad, mõjutades autojuhte enne ülekäiku kiirust aeglustama. Juhul kui kasutada pikisuunas liikuvale jalakäijale mõne ristuva tänava ületamiseks nupuvajutusele reageerivat foorlahendust, siis lülitus jalakäijat eelistavale režiimile peab olema võimalikult kohene.
8. Jalgrattale tuleb võimaldada kogu tänavaruumi kasutamine, kavandades selleks võimalikult sagedaselt kohti, kus saab mugavalt vahetada liikumist sõiduteelt kõnniteele või vastupidi, eeldades, et jalgrattur valib tee vastavalt hetkeolukorrale ja liiklejate hulgale.
9. Ehitusprojekti koostajate meeskonnas peab leiduma vähemalt üks volitatud arhitekt ja üks maastikuarhitekt, kelle ülesandeks on terviklahenduse koordineerimine, väikeelementide ja katendi valik ja/või nende täpsem projekteerimine vastavalt käesolevatele lisatingimustele ja Roosi tänava eskiisprojektile. Juhul kui projekteerimist ei jätkata eskiislahenduse autorid, siis ehitusprojekti koostamisse kaasatakse töö algfaasis käesoleva töö (Roosi tn eskiisprojekt) autorid ning töö lõpptulemus kooskõlastatakse autoritega.